

Ingenting är statistiskt och tur är väl det! Allting förändras, långsamt eller snabbt. Så också förutsättningarna för denna utställning.

Under tidigare år har bokbandsutställningen av den aktuella Nobelpristagaren i litteratur endast omfattat svenska bokbindare. Förutsättningen för deltagande har varit medlemskap i *Bokbindarmästareföreningen* eller *Gesällskapet*. Som ett möjligt tecken på hur det står till med hantverket i Sverige, har inbjudan generellt genererat ett tjugotal band att ställa ut.

Våren 2007 var jag inbjuden av den franska bokbindarorganisationen *APPAR (l'Association pour la Promotion des Arts de la Reliure)* för att berätta om svenskt bokhantverk, både historiskt och i nutid. Det senare gav mig bland annat möjlighet att berätta om Bokbindarmästareföreningens samarbete med Nobelmuseet och de utställningar som vi dittills hade arrangerat. Detta möte blev starten för den gemensamma utställning mellan franska och svenska bokbindare som besökare nu kan ta del av. Att det dessutom är *J.M.G. Le Clézio* som är den aktuella pristagaren gör det hela ännu mer smakligt.

Arbetet med bokbanden har utförts under våren och sommaren 2009. Vi har arbetat med två titlar – *Allt är vind* och *Ritournelle de la faim* (på svenska *Hungerns Visa*, utgiven under hösten 2009). Fördelningen på de 35 utställda bokbanden är 28 franska och 7 svenska. Totalt är vi 34 bokbindare som deltar, 18 från Frankrike och 16 från Sverige.

Den andra förändringen består i att *Sveriges Bokbinderiförening SBI* har tagit över det formella ansvaret för utställningen. SBI organiserar även landets partibokbindare, d.v.s. de bokbinderier som producerar boken maskinellt. Konkret innebär detta en ökad styrka och ett ökat antal personer som står bakom och är engagerade i utställningsverksamheten.

Det är på sin plats att framföra tack till förlagen *Gallimard* och *Elisabeth Grate Förlag* för att de levererade böckerna helt färska från trycket. För oss som hantverkare är det alltid lustfyllt att få möjlighet att binda ett tidigare obundet material.

Ett stort tack till bokbindare *Annika Baudry* som varit kontaktperson i Frankrike. An-

nikas arbete har underlättat väsentligt när det gäller samordning och kontakt med de franska kollegorna.

Carina Stockenberg har representerat Gesällskapet och varit en ovärderlig hjälp i organiserandet av denna utställning. För detta får hon ett stort tack. Tack också till *Johanna Røjgård* och *Bosse Andersson* för deras juryarbete

Per-Anders Hübner, Bokbindare
Utställningsansvarig SBI

Rien n'est statique et notre tour vient vite! Tout change, lentement ou rapidement. C'est aussi le cas pour les conditions de la présente exposition.

Les années précédentes, l'exposition de relieurs associées au lauréat du Nobel de littérature concerné ne s'adressait qu'aux relieurs suédois. La condition pour y participer était d'être membre d'une association professionnelle telle que *Bokbindarmästareföreningen* ou *Gesällskapet*. Comme un signe possible de la santé de l'artisanat suédois, l'invitation inspirait généralement la confection d'une vingtaine de relieurs à exposer.

Au printemps 2007, j'ai été invité par l'organisation française *APPAR (Association pour la Promotion des Arts de la Reliure)* pour parler de l'artisanat suédois du livre, sur le plan historique et actuel. Cela m'a donné ensuite l'opportunité de parler, entre autres, de la collaboration entre *Bokbindarmästareföreningen* et le musée Nobel, et des expositions que nous avions organisées jusque-là. Cette rencontre fut le point de départ de l'exposition commune entre relieurs suédois et français qui peuvent désormais participer en tant que visiteurs. De plus, le fait que *J.M.G. Le Clézio* soit l'actuel lauréat rend l'ensemble encore plus délectable.

Le travail de relieur a été exécuté pendant le printemps et l'été 2009. Nous avons travaillé sur deux titres: *Allt är vind* et *Ritournelle de la faim* (en suédois *Hungerns Visa*, publié à l'automne 2009). Les 35 relieurs exposées se répartissent comme suit: 28 françaises et 7 suédoises. Nous sommes 34 relieurs à participer au total, 18 Français et 16 Suédois.

Le deuxième changement réside dans la reprise de la responsabilité formelle de

J.M.G.

Le Clézio

adulte, dont les nombreux voyages ont fortement influencé l'œuvre.

Le Clézio estime que le livre est une chose importante et précieuse. C'est pourquoi il est encore plus plaisant de présenter cette exposition au musée Nobel, pour laquelle des relieurs de Suède et de France ont créé leur interprétation unique de deux des romans de Le Clézio. Il s'agit d'une part de l'édition française de *Ritournelle de la faim* (*Hungerns visa*), et d'autre part de la traduction suédoise de *Allt är vind* (*Révolutions*). L'exposition est notre hommage collectif au lauréat du Nobel de l'an dernier, et au livre en tant qu'objet et idée.

Karin Jonsson, Conservatrice, musée Nobel

Nous remercions chaleureusement les maisons d'édition Elisabeth Grate et Gallimard pour les insertions, ainsi que Svenska Bokbinderiföreningen (SBI), Bokbindargesällskapet, l'Association pour la Promotion des Arts de la Reliure (APPAR) et Grafiska Företagens Förbund.

The first book was born when sheets of paper or papyrus were fastened together between two covers. Books were originally exclusive objects, written and illustrated with precision and bound with great craftsmanship and skill. Though the passage of time and the development of printing techniques has seen the book become commonplace, the art of binding books between beautiful covers remains unique. From the printed manuscript, the skilled bookbinder creates his or her own, unique interpretation of the literary text.

The magical thing about books is that each one has its own, individual characteristics. The content between its covers can evoke strong feelings, inspire new thoughts and create lively debate. As an object, a book offers a sense of security and comfort. Holding a book in your hand and feeling its weight, running your fingertips over its pages, inhaling the scent of its pa-

per – this in itself can be just as overwhelming an experience as reading it. All of these aspects combined make a book much more than just the sum of its parts.

The Noble Prize winner in literature for 2008, *Jean Marie Gustave Le Clézio*, has shared with us what he missed most of all as a child during the years that followed WWII: pens, paper for drawing and writing, and his own books to read. The lack of books of his own led him to devour his mother's reference works, in which maps and pictures awoke dreams of travel and discovery in faraway places. As an adult, Le Clézio's dreams became a reality and his extensive travel has left an indelible mark on his writing.

Le Clézio believes that the book is an important and valuable thing. For this reason, it is especially pleasing to be able to introduce this exhibition on display here at the Nobel Museum, in which bookbinders from Sweden and France have created their own, unique interpretations of two of Le Clézio's novels. The exhibition focuses on the French edition of *Ritournelle de la faim* and the Swedish translation of *Révolutions* (*Allt är vind*). This represents a joint tribute to last year's Nobel laureate and to the book as an idea and as an object.

Karin Jonsson, Curator, Nobel Museum

Our heartfelt thanks to publishing houses Elisabeth Grate Bokförlag AB and Éditions Gallimard for the inserts, as well as to Sveriges Bokbinderiförening (SBI), Bokbindaregesällskapet, l'Association pour la Promotion des Arts de la Reliure (APPAR) and the Swedish Graphic Companies' Federation for their support.

Form av Ermalm's Egenart. Foto av Tony Sandin.

Exhibition at The Nobel Museum

grafiska
FÖRETAGENS FÖRBUND
Svenska Bokbinderföreningen

APPAR

 Nobelmuseet

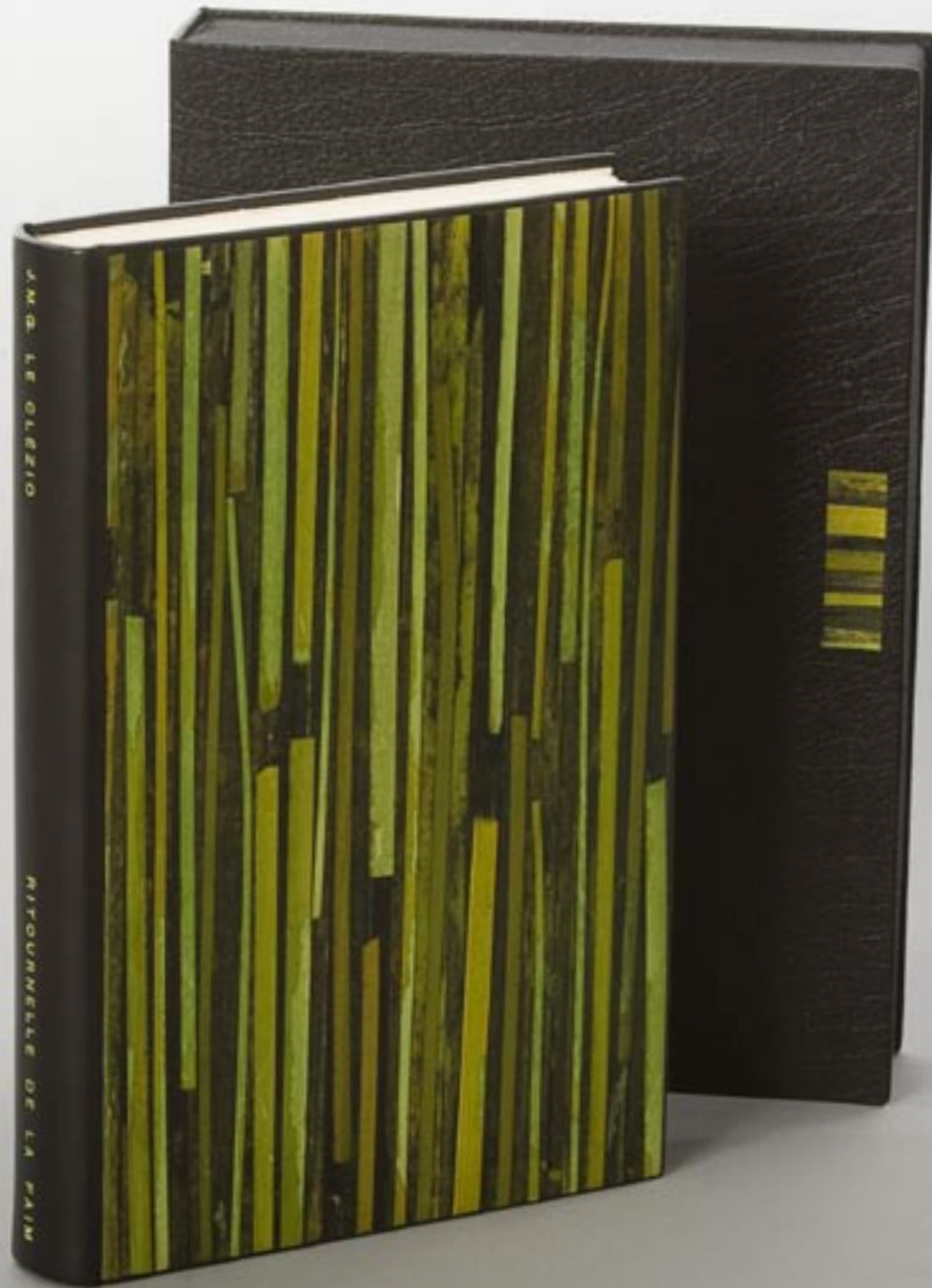
08 TRYCK
TABERG MEDIA GROUP STHLM

BO
BOKBINDERI

20.11.2009
– 31.01.2010

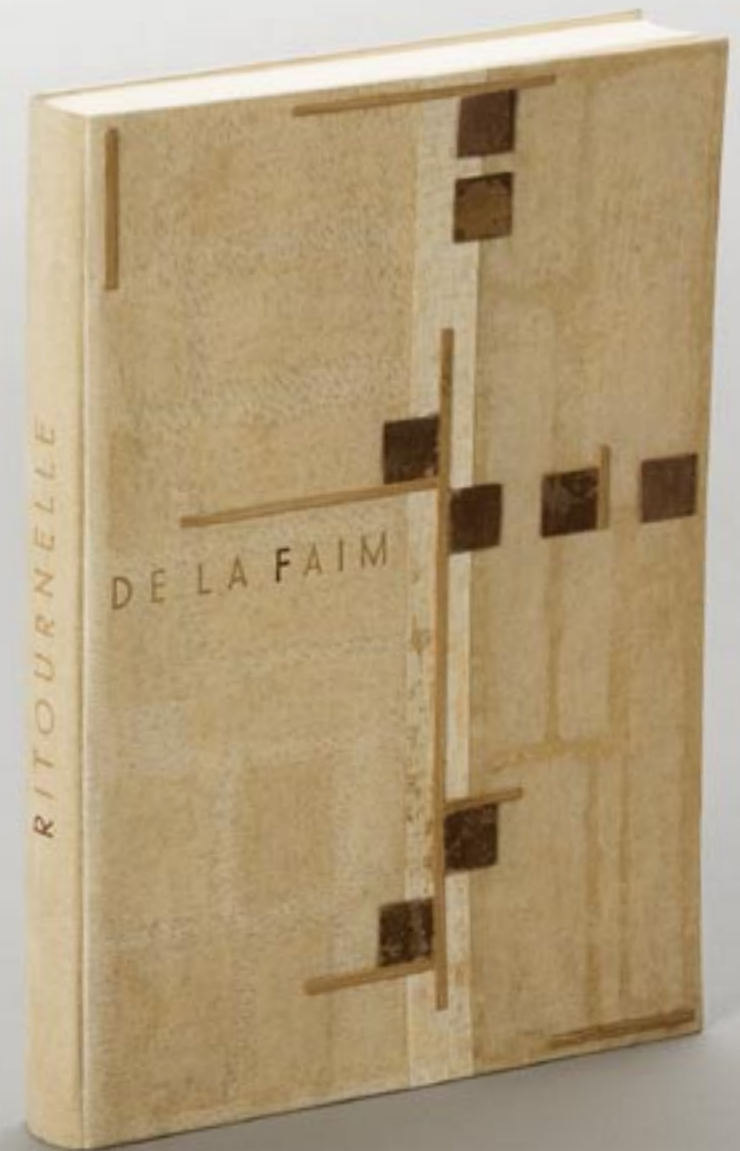

4

Florent Rousseau, Paris, France

5

Emma Coll, Reliure d'Art, Dinan, France

6

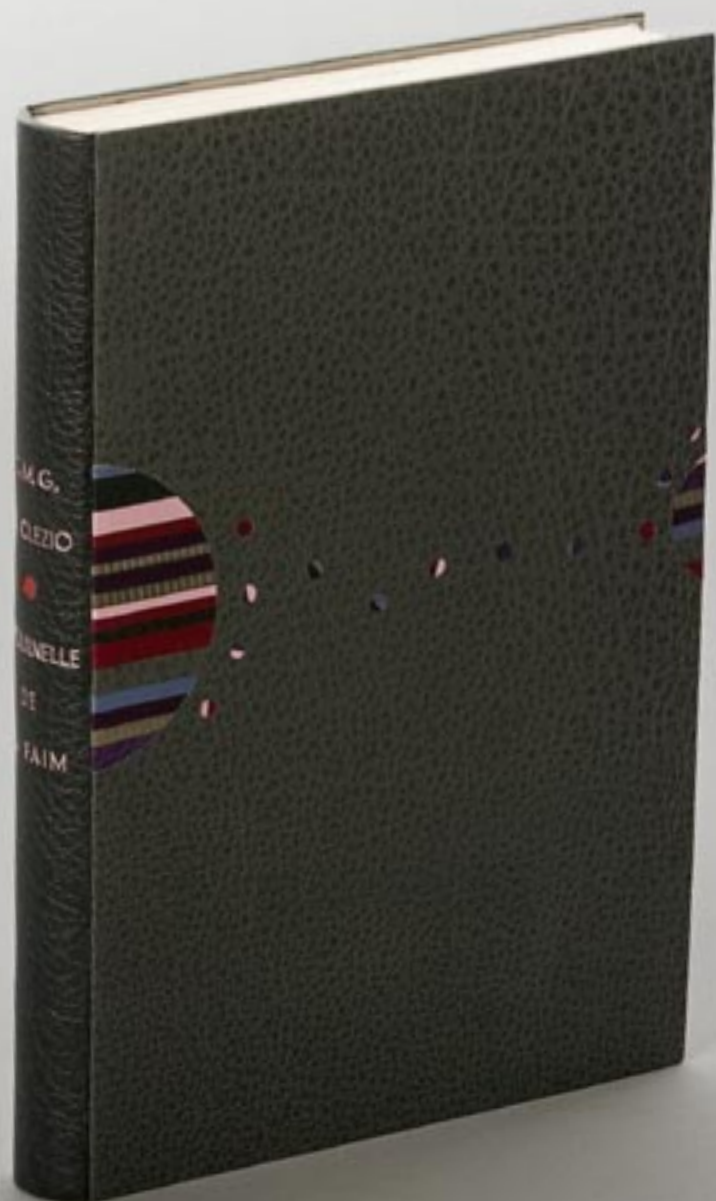
Martine Mélin, *Romans sur Isère*, France

7

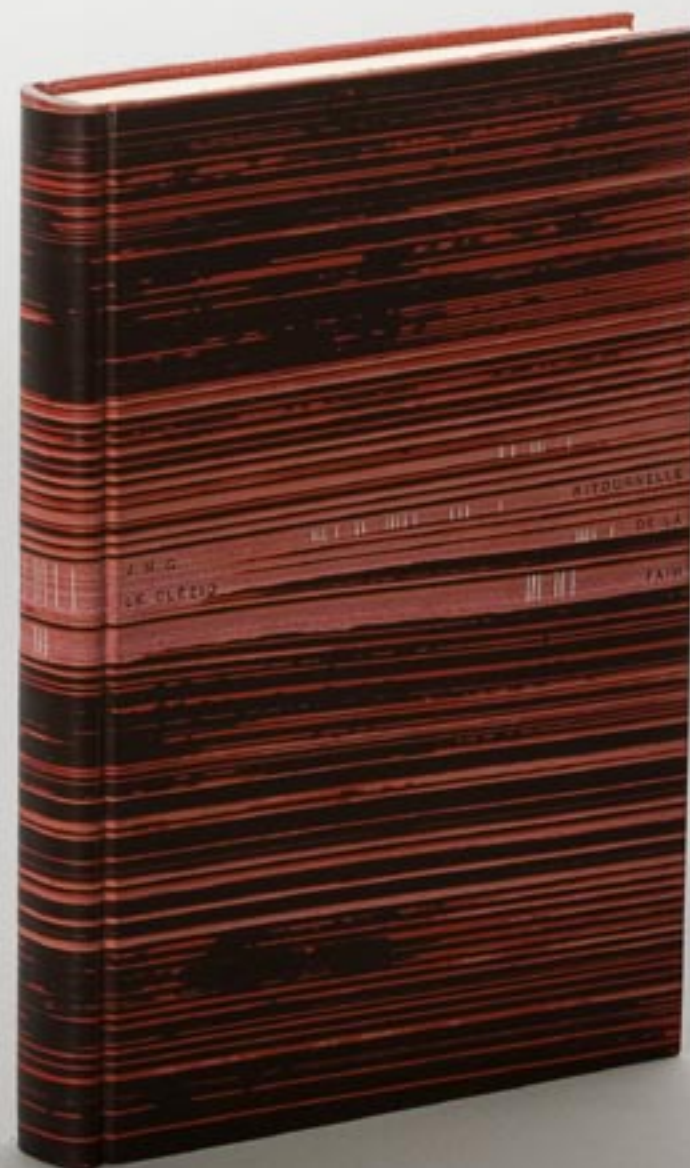
Eva M Eriksson, *Malmö*, Sverige

8

Godelieve Dupin de Saint Cyr, *Marans, France*

9

Ana Ruiz-Larrea, *St Maurice, France*

10

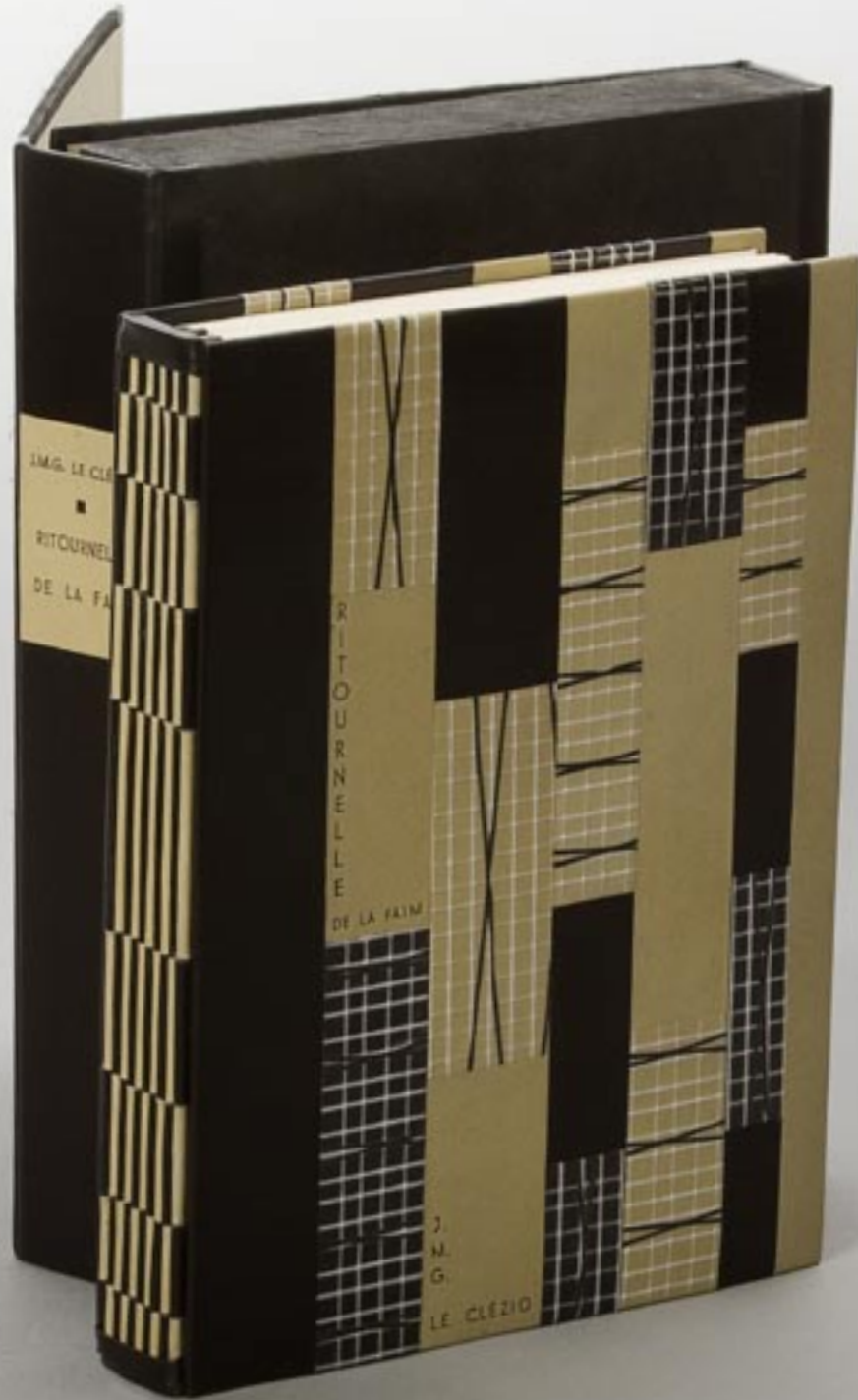
Dominique Dumont, *Atl. Habiller le Livre, Montreuil, France*

11

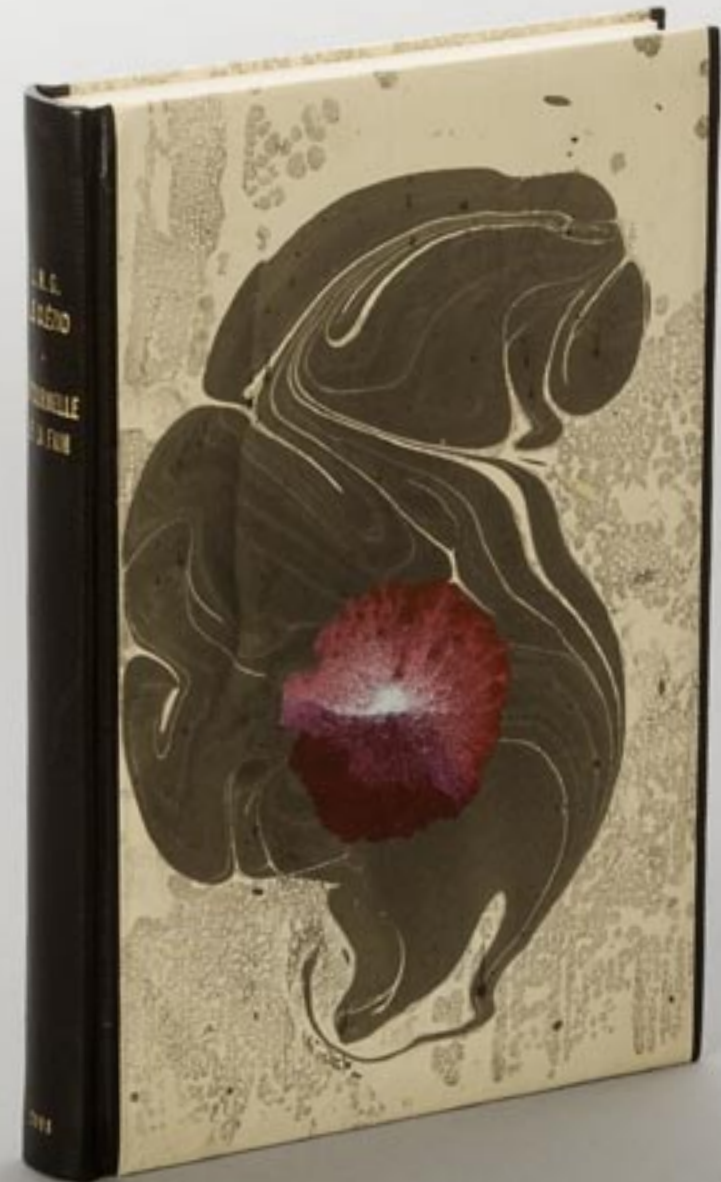
Eloïse Baille, *Paris, France*

12

Sophie Charpentier, *Levallois-Perret, France*

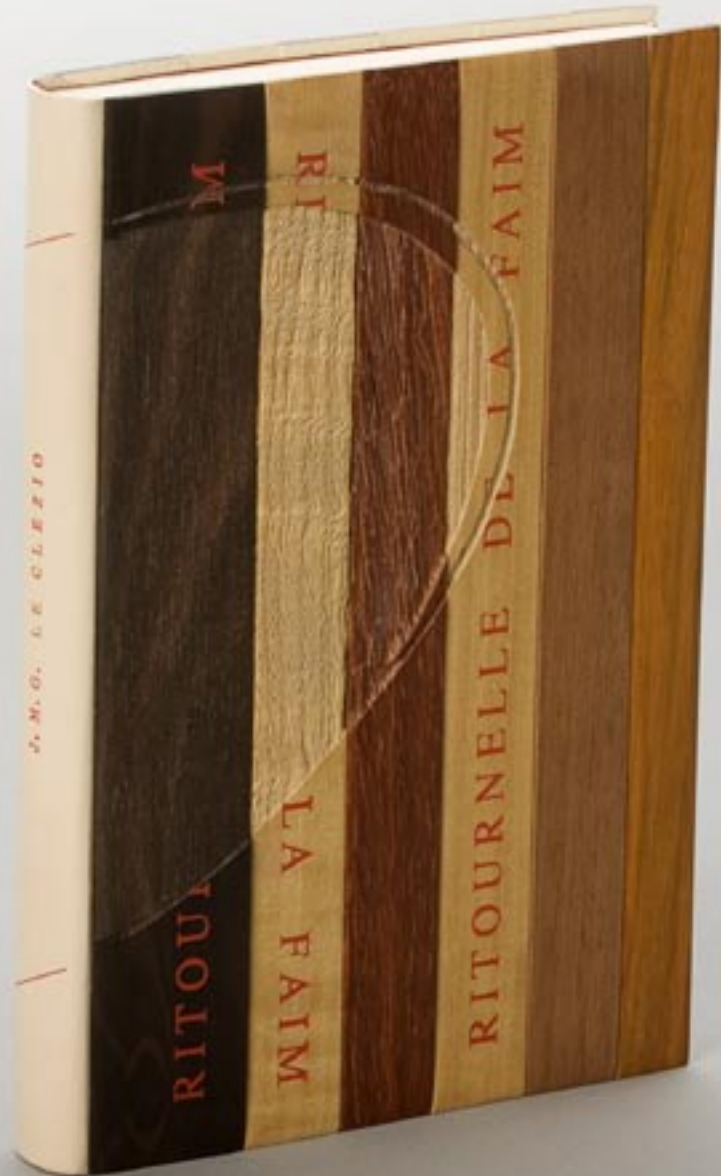
13

Lars Strid, *Strängnäs, Sverige*

14

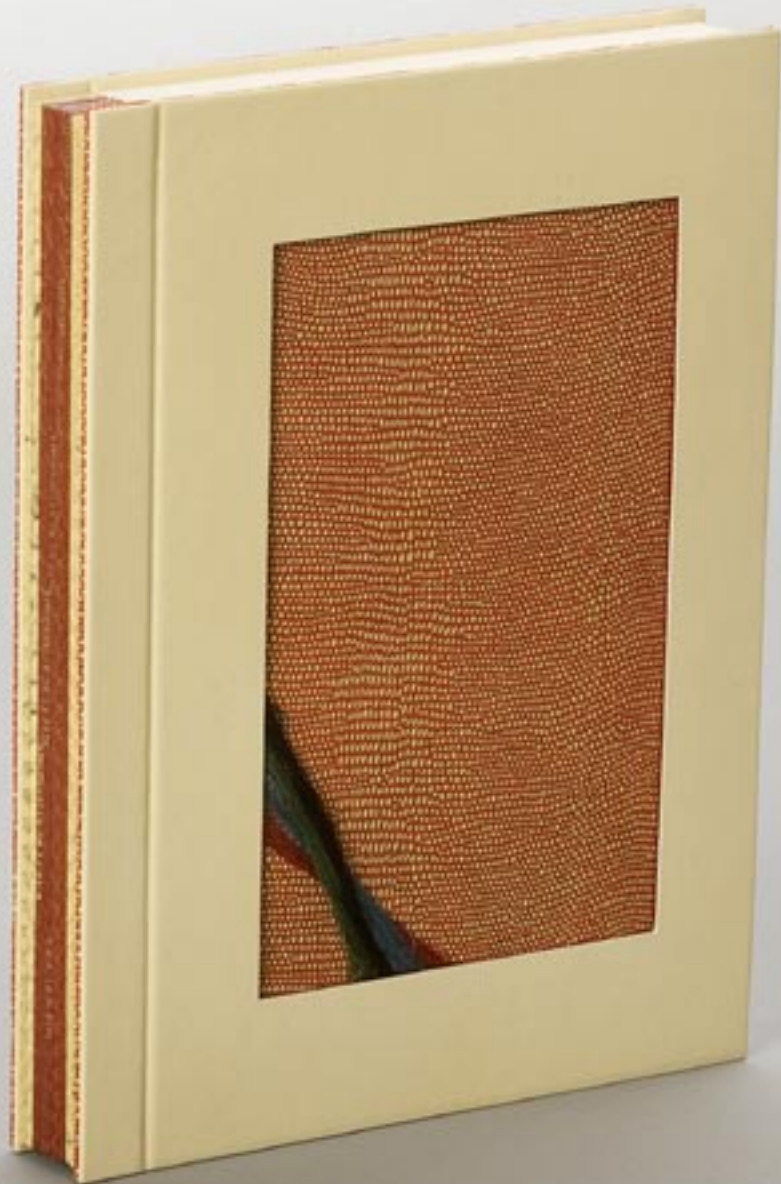
Antonio Pérez Noriega, Montreuil, France

15

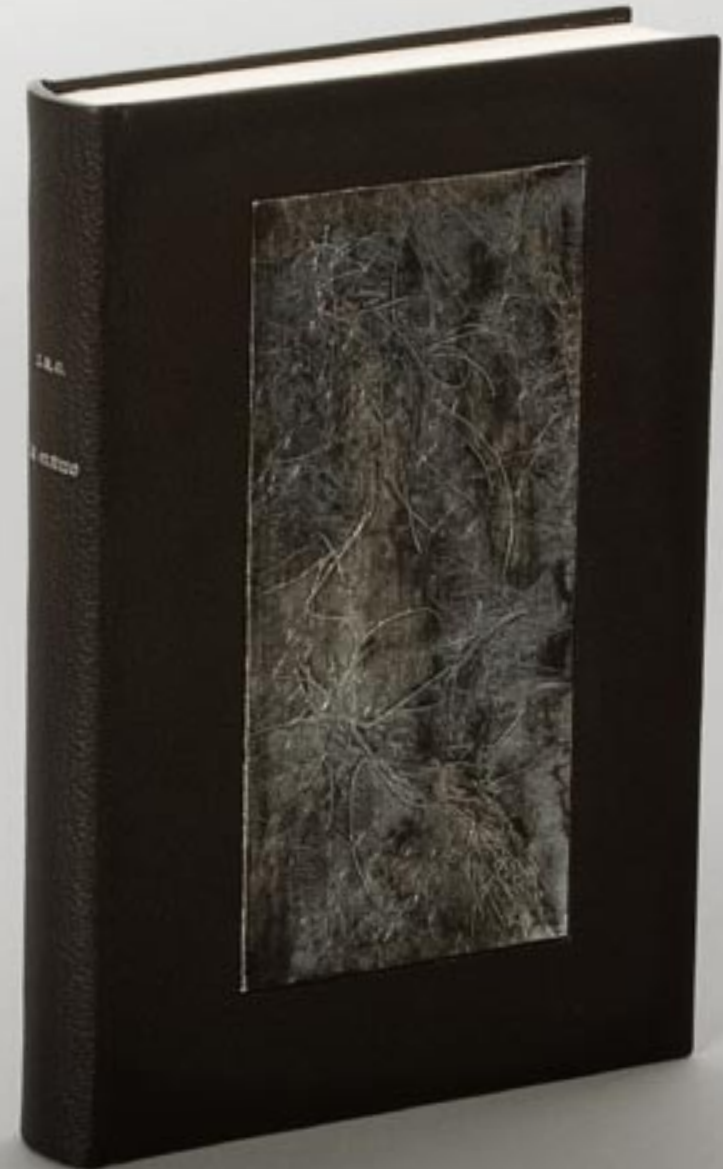
Michel Marchesseau, Chelles, France

16

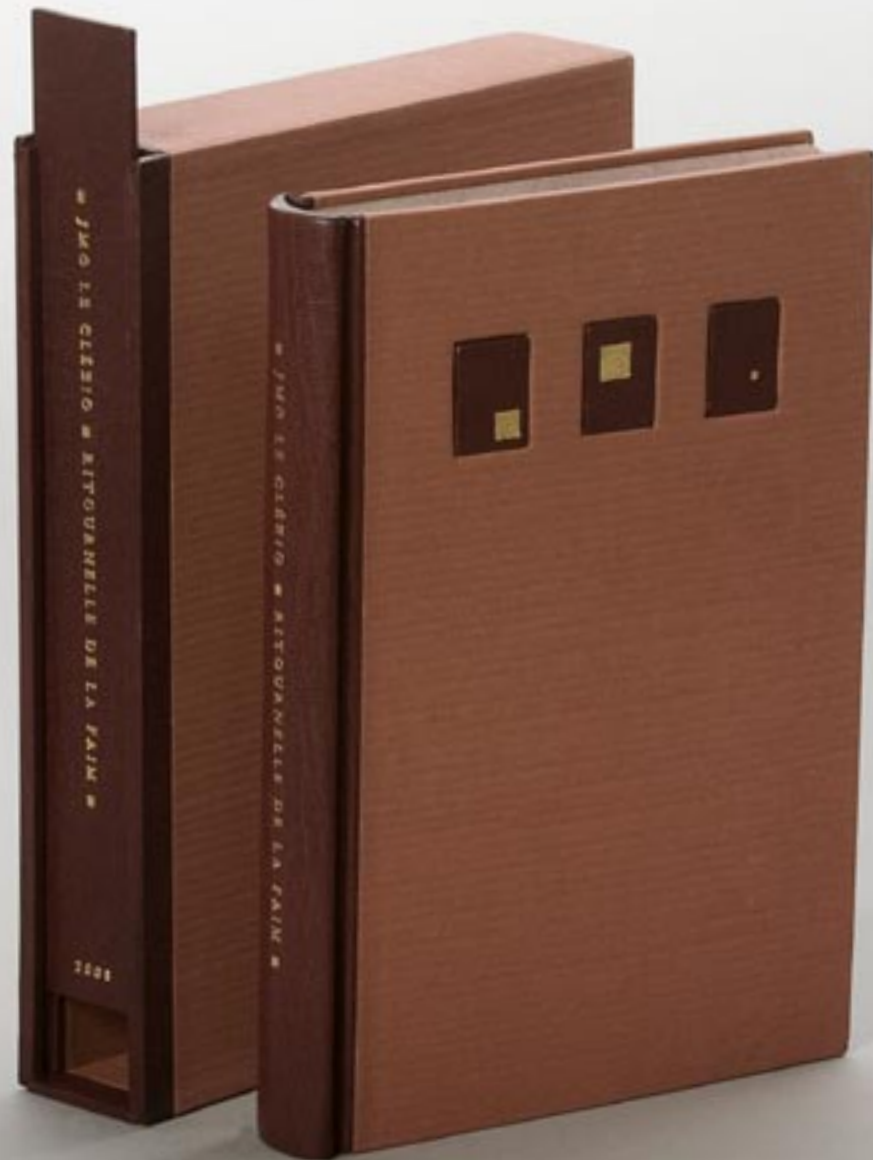
Françoise Amrane, *Saint Leu la Forêt, France*

17

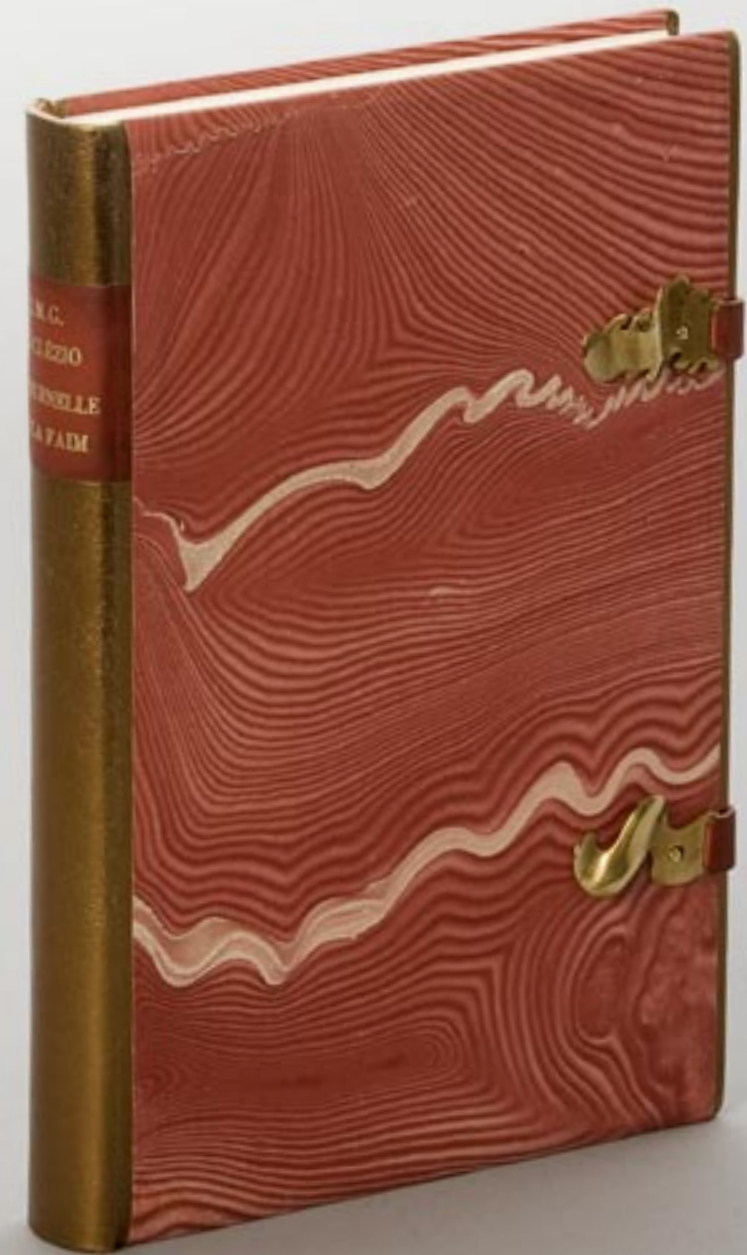
Sophie Quentin, *Atelier Listel or, Paris, France*

18

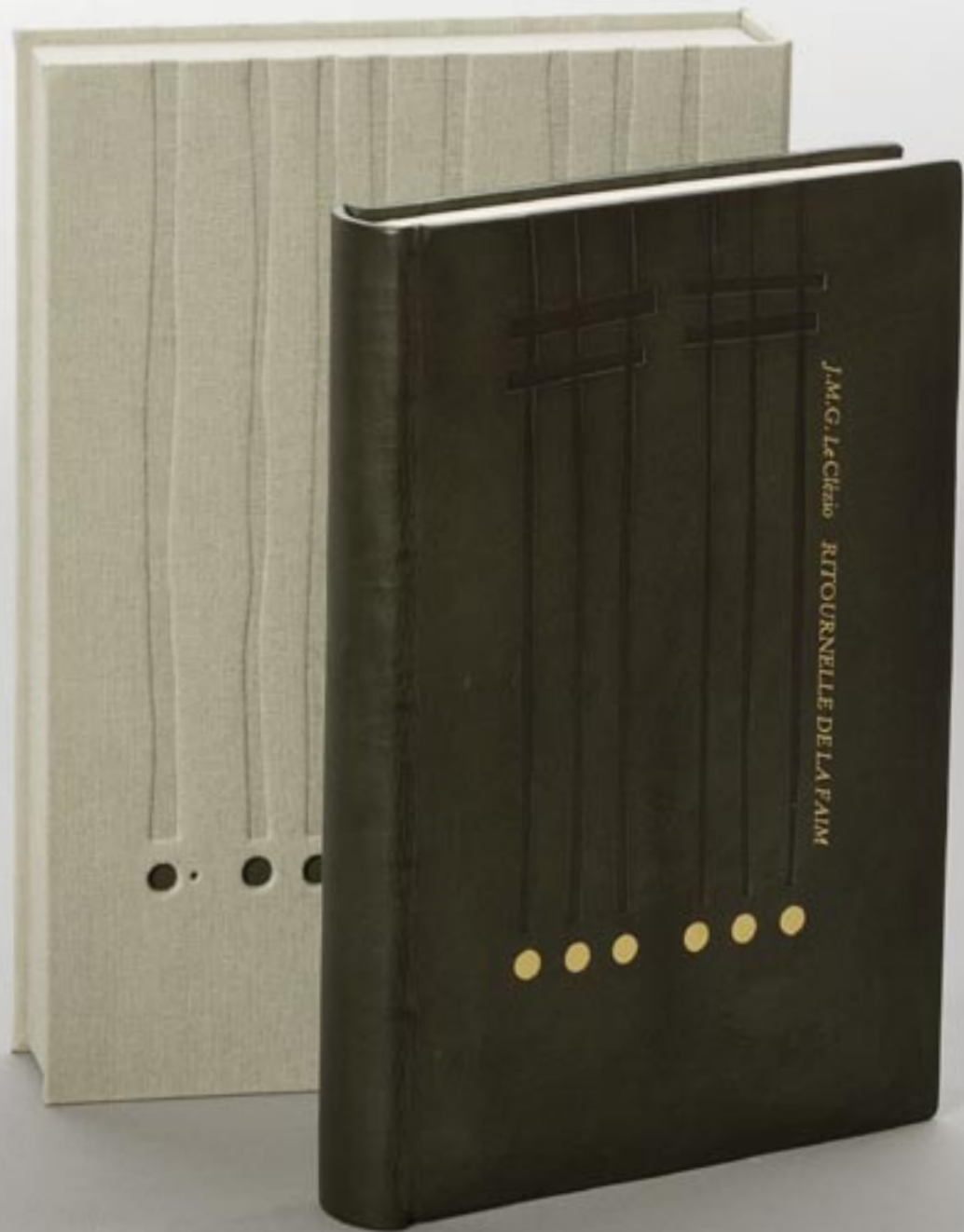
Christina Finnberg, *Bokbinderi Madsen & Finnberg, Malmö, Sverige*

19

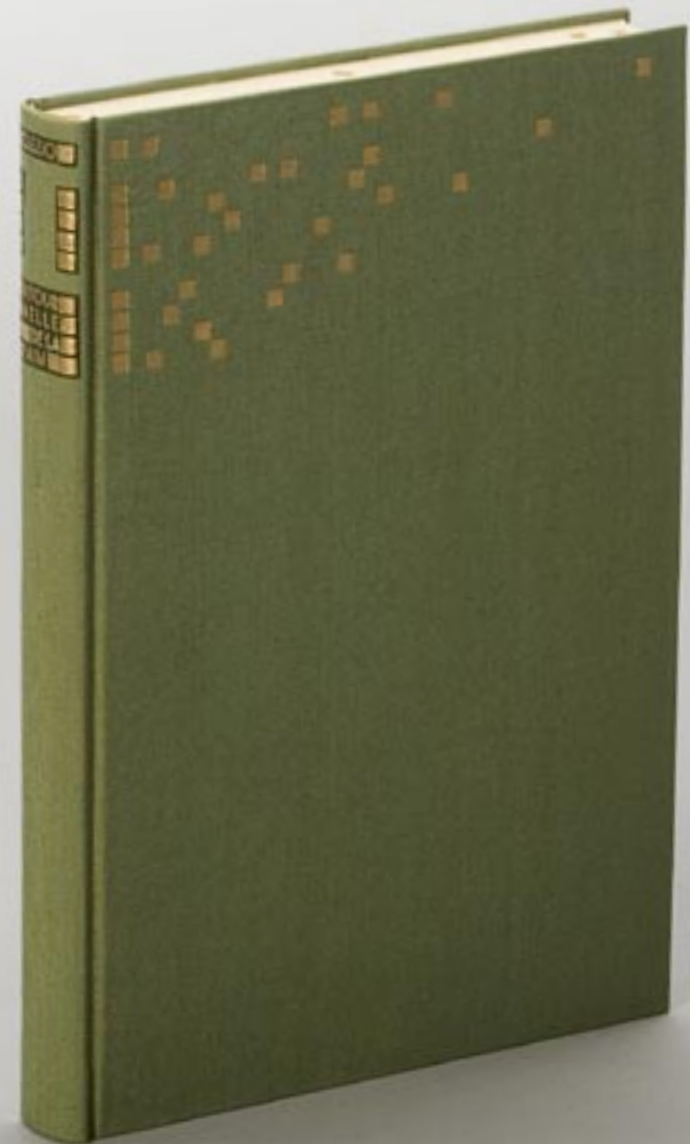
Kristine Novika Svensson, *Härnösand, Sverige*

20

Per-Anders Hübner, *Hübner Bokform*, Halmstad, Sverige

21

Kristoffer Carlsson, *Leonard Gustafsson Bokbinderi*, Stockholm, Sverige

22

Monica Langwe, *Langwe Form*, Sollerön, Sveige

23

Odette Drapeau, *Montréal*, Québec, Canada

24

Nathalie Berjon, *Chatou, France*

25

Idha Holmlund, *Landsarkivet i Göteborg, Sverige*

26

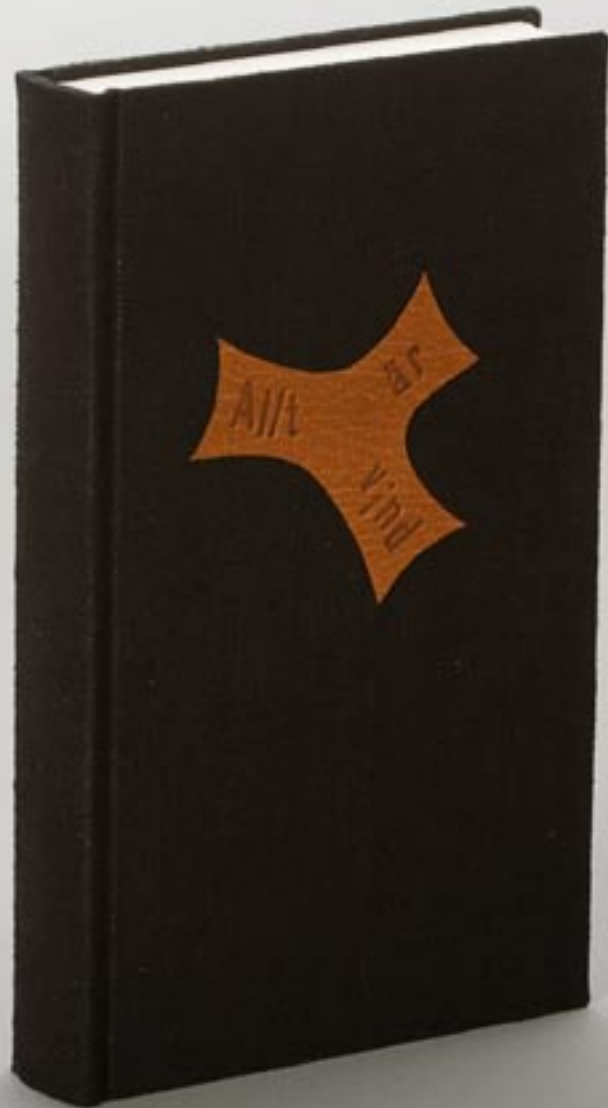
Marilo Bereciartua, Paris, France

27

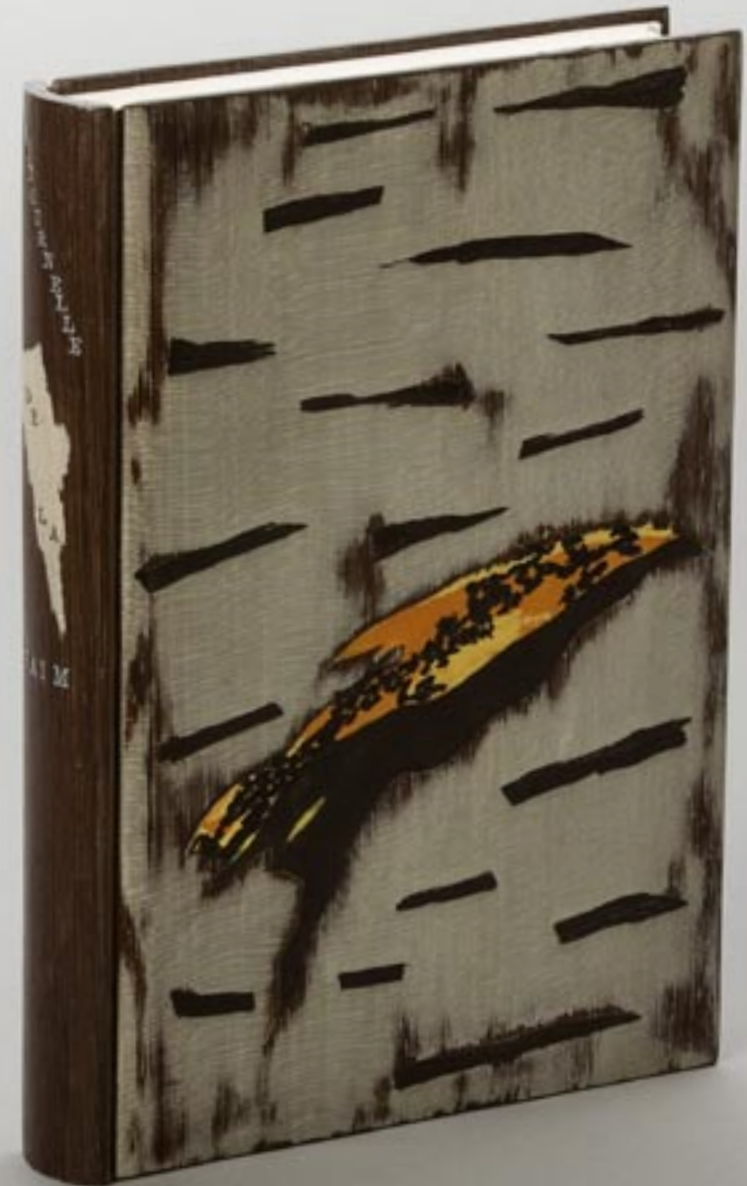
Ruhi Tyson, Bokförlaget Sonja, Bromma, Sverige

28

Tina Carlsson, *Landsarkivet i Vadstena, Sverige*

29

Sandra Aftalion, *Paris, France*

30

Dominique Penninckx, *Bourg la Reine, France*

31

Annika Baudry, *ateljé b, Paris, France*

32

Annie Robine, Rennes, France

33

Adam Larsson, Österbybruk, Sverige

34

Manne Dahlstedt, Leksand, Sverige

35

Frédérique Brun, Versailles, France

36

Mihiro Chuya, Årsta, Sverige

37

Kristina Enhörning & Anna Celander, S:t Annegatans Bokbinderi, Lund, Sverige

37

38

39

